

Національне агентство України з питань державної служби
Національна академія державного управління
при Президентіві України
Кафедра європейської інтеграції
Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу
Кафедра державного управління та місцевого самоврядування

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ

Навчальний посібник

*За загальною редакцією
І. А. Грицяка та Д. І. Дзвінчука*

Івано-Франківськ
«Місто НВ», 2013

УДК 35:061.1ЄС](075.8)
Є??

Рекомендовано до друку Вченою радою ІФНТУНГ (протокол від 03.07.2013 № 06/527)

Рецензенти:

Прокопенко Л.Л. — доктор наук з державного управління, доцент;

Руденко О.М. — доктор наук з державного управління, доцент;

Держалюк М.С. — доктор історичних наук, головний науковий співробітник.

Європейська інтеграція: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління» / Кол. авт.; за заг. ред. проф. І.А.Грицяка та Д.І.Дзвінчука. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. — 464 с.

ISBN

У навчальному посібнику «Європейська інтеграція» розглядаються питання еволюції європейської інтеграції, її надбання — Європейського Союзу, Європейської політики сусідства та Східного партнерства, євроінтеграційна перспектива України.

Для студентів, слухачів, викладачів та усіх тих, хто цікавиться питаннями зовнішньої політики України та євроінтеграційними процесами.

УДК 35:061.1ЄС](075.8)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ 1. ЕВОЛЮЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ . . .	8
Тема 1. Походження й розвиток європейської інтеграції .	8
Тема 2. Від договорів про заснування Європейських Спільнот до консолідованих версій Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу	26
<i>Висновки</i>	56
<i>Завдання для самоперевірки та самоконтролю</i>	57
<i>Список використаної та рекомендованої літератури</i> .	58
РОЗДІЛ 2. НАЦІОНАЛЬНІ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ	59
Тема 1. Європейське врядування як різновид державного управління.	59
Тема 2. Європеїзація у творенні європейського врядування та згуртування Європейського Союзу	77
Тема 3. Кадрова політика в державах-членах Європейського Союзу	113
<i>Висновки</i>	142
<i>Завдання для самоперевірки та самоконтролю</i>	147
<i>Список використаної та рекомендованої літератури</i> .	149

РОЗДІЛ 3. ПРАВОВА СИСТЕМА В РОЗШИРЕНОМУ ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ	155
Тема 1. Право Європейського Союзу як автономна правова система	155
Тема 2. Принципи права Європейського Союзу	168
Тема 3. Джерела права ЄС	177
<i>Висновки</i>	<i>192</i>
<i>Завдання для самоперевірки та самоконтролю</i>	<i>194</i>
<i>Список використаної та рекомендованої літератури.</i>	<i>196</i>
РОЗДІЛ 4. ІНСТИТУЦІЄ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	197
Тема 1. Загальна характеристика інституцій ЄС	197
Тема 2. Основні інституції Європейського Союзу	200
Тема 3. Допоміжні інституції та агенції	216
<i>Висновки</i>	<i>218</i>
<i>Завдання для самоперевірки та самоконтролю</i>	<i>218</i>
<i>Список використаної та рекомендованої літератури.</i>	<i>219</i>
РОЗДІЛ 5. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНА ПЕРСПЕКТИВА УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ: ПОЛІТИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ЗРІЗ ПРОБЛЕМ	220
Тема 1. Європейський Союз у постмодерному світі: відповіді на виклики часу	220
Тема 2. Євроінтеграція України в ситуації постмодерну: міфи та реалії	254
<i>Висновки</i>	<i>274</i>
<i>Завдання для самоперевірки та самоконтролю</i>	<i>276</i>
<i>Список використаної та рекомендованої літератури.</i>	<i>278</i>
РОЗДІЛ 6. ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА СУСІДСТВА ТА СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО	281
Тема 1. Сутність та особливості Європейської політики сусідства	281
Тема 2. «Східне партнерство» як новий напрям розвитку Європейської політики сусідства	295

Тема 3. Основні результати та перспективні напрями розвитку Європейської політики сусідства та Східного партнерства	317
<i>Висновки</i>	335
<i>Завдання для самоперевірки та самоконтролю</i>	338
<i>Список використаної та рекомендованої літератури.</i>	338
РОЗДІЛ 7. ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	342
Тема 1. Координація євроінтеграційної політики в державах-членах Європейського Союзу 2004 та 2007 років вступу	342
Тема 2. Досвід координації процесу європейської інтеграції Республіки Хорватія	361
Тема 3. Забезпечення реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції в Україні	371
<i>Висновки</i>	387
<i>Завдання для самоперевірки та самоконтролю</i>	390
<i>Список використаної та рекомендованої літератури.</i>	392
РОЗДІЛ 8. АДАПТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО НАДБАНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	399
Тема 1. Управлінські аспекти адаптації національного законодавства до надбань Спільноти та зона вільної торгівлі з ЄС	399
Тема 2. Адаптація національного законодавства для забезпечення «чотирьох свобод» ЄС	417
Тема 3. Національне законодавство третіх країн: особливості адаптації	436
<i>Висновки</i>	450
<i>Завдання для самоперевірки та самоконтролю</i>	452
<i>Список використаної та рекомендованої літератури.</i>	453
ВИСНОВКИ	456
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	462

ПЕРЕДМОВА

Навчальний посібник підготовлено та видано за підтримки Національного агентства державної служби України. Навчальний матеріал, вміщений в посібнику, розроблявся згідно з державними освітніми стандартами на основі оцінки навчальних потреб з питань європейської інтеграції слухачів магістерських програм з державного управління й державної служби та підвищення кваліфікації з питань європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва за результатами серії зустрічей, інтерв'ю та фокус-груп, які були проведені авторами з представниками місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування протягом листопада 2012 — лютого 2013 рр.

Пропонований навчальний посібник призначений для державних службовців України, які працюють в центральних та місцевих органах державної влади, органах місцевого самоврядування та в інших профільних органах державної влади і мають пряме або опосередковане відношення до реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції як на національному, так і на регіональному та місцевому рівнях.

Зміст, обсяг, характер викладу і структуризації матеріалу навчального посібника вироблені вітчизняними фахівцями з питань державного управління у тісній співпраці з провідними науковцями у сфері європейської інтеграції з врахуванням сучасних потреб і вимог до такого роду навчально-методичних матеріалів. Він складається з восьми розділів, а його структура забезпечує баланс між нормативною (теоретичні знання), галузевою (аналіз політики в конкретній галузі) та функціональ-

ною (практичне застосування набутих знань і навичок) складовими змісту.

У першому розділі розкрито еволюцію європейської інтеграції включно до її сучасних надбань, у другому — розглянуто національні системи державного управління в євроінтеграційних процесах, у третьому — розкрито структурні й сутнісні особливості основних засад правової системи Європейського Союзу, у четвертому — охарактеризовано інституції ЄС, у п'ятому — проаналізована євроінтеграційна перспектива України у контексті викликів XXI століття через призму можливого вирішення політико-філософських проблем, у шостому — розкрито сутнісні характеристики Європейської політики сусідства та Східного партнерства, у сьомому — узагальнено досвід інституційного забезпечення європейської інтеграції в окремих європейських країнах та в Україні, у восьмому — розглянуто питання адаптації національного законодавства до надбань Європейського Союзу.